

Arbetsmarknadsdepartementet

ILO-kommitténs yttrande över SOU 2023:36 Genomförande av minimilönedirektivet

Bakgrund

Svenska ILO-kommittén har genom remiss den 30 juni 2023 (A2023/00943) ombetts att yttra sig över betänkandet *Genomförande av minimilönedirektivet* (SOU 2023:36).

Den 19 oktober 2022 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2041 om tillräckliga minimilöner i Europeiska unionen (minimilönedirektivet).

Direktivet innehåller bl.a. följande bestämmelser.

Syftet med minimilönedirektivet är enligt *artikel 1* i direktivet att förbättra levnads- och arbetsvillkoren i unionen, särskilt minimilönernas tillräcklighet, för att bidra till uppåtgående social konvergens och minska ojämlikheten i fråga om lön bl. a. genom att fastställa en ram för att främja kollektivavtalsförhandlingar om lönesättning. Syftet med direktivet kan uppnås genom två olika modeller, eller en kombination av dem båda, där den ena modellen handlar om lagstadgade minimilönernas tillräcklighet och den andra handlar om främjande av kollektivavtalsförhandlingar om lönesättning.

I *artikel 4* finns bestämmelser om främjande av kollektivavtalsförhandlingar om lönesättning. *Artikel 4.1* innehåller fyra led där det uppställs vissa moment som medlemsstaterna ska uppfylla i syfte att öka kollektivavtalsäckningen och underlätta utövandet av rätten till kollektivavtalsförhandlingar om lönesättning. I *artikel 4.2* finns bestämmelser om skyldigheter för medlemsstaterna att vidta åtgärder om kollektivavtalsäckningsgraden understiger ett tröskelvärde på 80 procent. Artikel 4.2 ställer inte några krav på medlemsstater där kollektivavtalsäckningsgraden överstiger 80 procent.

Artikel 9 anger att medlemsstaterna i enlighet med vissa angivna EU-direktiv som gäller offentlig upphandling ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att ekonomiska aktörer och deras underleverantörer vid tilldelning och fullgörande av offentliga upphandlingskontrakt eller koncessionskontrakt fullgör de social- och arbetsrättsliga skyldigheter som gäller för löner, organisationsrätt och kollektivavtalsförhandlingar om lönesättning och som fastställs på angivna sätt, däribland ILO:s konvention (nr 87) och (nr 98).

Enligt *artikel 10.1* ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att det finns ändamålsenliga verktyg för att samla in de uppgifter som behövs för att övervaka minimilöneskyddet. I artikel 10.2 anges att medlemsstaterna vartannat år, före den 1 oktober under rapporteringsåret, ska lämna vissa uppgifter och information till kommissionen. Alla medlemsstater ska enligt artikel 10.2 a lämna uppgifter om nivån på och utvecklingen av kollektivavtalsäckningen.

I *artiklarna 12 och 13* finns bestämmelser om rätt till prövning, skydd mot ogynnsam behandling eller ogynnsamma konsekvenser och om sanktioner. Artiklarna ställer krav på åtgärder endast om det i nationell rätt eller i kollektivavtal redan finns rättigheter respektive skyldigheter av det slag som avses i direktivet.

Enligt *artikel 14* i minimilönedirektivet ska medlemsstaterna säkerställa att arbetstagare och arbetsgivare informeras om alla nationella åtgärder för införlivande av minimilönedirektivet, tillsammans med de relevanta bestämmelser som redan gäller inom direktivets område.

Utredningens bedömningar och förslag

Utredningen konstaterar att regleringen i artikel 1 innebär att det är möjligt att uppnå det övergripande syftet med direktivet genom en förhandlingsmodell och gör bedömningen att direktivets övergripande syfte uppfylls genom den svenska modellen för lönebildning och det utfall som modellen resulterar i. Enligt utredningen uppfyller Sverige redan kraven enligt artikel 4.1 eftersom kollektivavtalsförhandlingar i Sverige främjas av den starka ställning som arbetsmarknadens parter har, av Medlingsinstitutets verksamhet och av den lagstiftning som finns. Utredningen gör också bedömningen att Sverige för närvarande inte behöver vidta några åtgärder med anledning av regeln om krav på åtgärder vid en kollektivavtalsäckningsgrad under 80 procent (artikel 4.2), eftersom täckningsgraden på den svenska arbetsmarknaden med god marginal överstiger 80 procent. Utredningen anser vidare att det framgår tydligt att direktivet inte innebär några nya individuella rättigheter eller skyldigheter vid ett genomförande genom en förhandlingsmodell.

Utredningen redogör för och analyserar direktivets ytterligare artiklar och gör bedömningen att det inte heller med anledning av dessa

bestämmelser krävs några åtgärder från svensk sida för att genomföra direktivet, utom såvitt avser på en punkt. Utredningen föreslår ett tillägg i Medlingsinstitutets instruktion. Medlingsinstitutet ska enligt förslaget senast den 30 september vartannat år, med början 2025, lämna uppgifter och information till Europeiska kommissionen enligt artikel 10.2 första stycket a och c samt andra – fjärde styckena i minimilönedirektivet.

I avsnitt 3.6 i betänkandet, om internationella åtaganden, finns ett underavsnitt avseende Internationella arbetsorganisationen. I avsnittet konstateras att Sverige har ratificerat de ILO-konventioner som främst är tillämpliga i sammanhanget, nämligen ILO-konvention (nr 87) om föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten, ILO-konvention (nr 98) om den kollektiva förhandlingsrätten, ILO-konvention (nr 151) om offentligt anställda samt ILO-konvention (nr 154) om främjande av kollektiva förhandlingar.

I betänkandets konsekvensbeskrivning - avsnitt 12.6.2 om internationell rätt - anges följande.

ILO har flera instrument som är relevanta när det gäller att främja kollektivavtalsförhandlingar om lönesättning. Dessa konventioner, som har ratificerats av Sverige, behandlas i avsnitt 3.6.1. Utredningens bedömning är att den svenska modellen för lönebildning är tillräcklig för att uppfylla direktivets övergripande syfte och de krav som direktivet ställer på främjande av kollektivavtalsförhandlingar. Det lämnas inte några förslag som påverkar denna modell. Det föreslås i betänkandet att Medlingsinstitutet ges i uppdrag att rapportera vissa uppgifter och viss information till kommissionen. Generellt kan sägas att det kan bidra till ett mer effektivt utövande av kollektivavtalsförhandlingar att det finns tillgänglig statistik av god kvalitet som rör arbetsmarknaden och lönesättningen. Det förslag som lämnas i betänkandet kommer dock inte att leda till någon ny statistik i sig. Förslaget bedöms därför inte ha någon påverkan på hur Sverige lever upp till ILO-konventionerna.

Svenska ILO-kommitténs slutsats

Kommitténs yttrande avgränsar sig till det författningsförslag som lämnas i betänkandet och dess förenlighet med Sveriges internationella åtaganden i förhållande till ILO.

Kommittén delar utredningens bedömning att förslaget inte står i strid med Sveriges åtaganden gentemot ILO.

I beslutet i detta ärende har deltagit undertecknad Cathrine Lilja Hansson och ledamöterna Catharina Nordlander, Cecilia Mobach, Ola Brinnen,

Kristine Skår, Cyrene Martinsson Waern, Anders Jonsson och José Perez Johansson. Ärendet har handlagts av undertecknad sekreterare.

För Svenska ILO-kommittén

Cathrine Lilja Hansson
Ordförande

Helle Ellehøj
Sekreterare